

УДК 373.5:09-029:7(045)

Шатайло Наталія Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри методики викладання і змісту освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-4247-2391>**Дерябіна Світлана Василівна,**

старший викладач кафедр методики викладання і змісту освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна

ORCID: 0000-0001-9181-0882

ВЕКТОРИ СУПРОВОДУ ВЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Анотація. В статті окреслено вектори супроводу вчителів мистецької освітньої галузі з питань організації компетентісно-розвивального освітнього процесу в ЗЗСО, що обумовлено реформуванням базової середньої освіти. Висвітлено проектування та моделювання освітнього процесу курсів підвищення кваліфікації із застосуванням сучасного інструментарію, котрий забезпечує персоніфіковану траєкторію професійного розвитку педагога. Описано продукти науково-методичної підтримки учителів-предметників, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти.

Ключові слова: неперервна освіта, реформування базової середньої освіти, вектори супроводу, вчителі мистецької освітньої галузі.

У площині сучасної неперервної освіти постає необхідність окреслення векторів супроводу вчителів мистецької освітньої галузі з питань організації компетентісно-розвивального освітнього процесу в ЗЗСО, що значною мірою обумовлено процесами реформування базової середньої освіти [1].

Актуальною є проблема підготовки вчителів мистецьких дисциплін в єдності стратегії гуманістичного розвитку творчої особистості, цілісного підходу до фахової, психолого-педагогічної, методичної та науково-дослідницької діяльності, формування власного ставлення не лише в межах монохудожнього простору мистецтва, а й в умовах вирішення проблеми цілісного художнього розвитку особистості в контексті інтеграції, взаємопроникнення різних видів художньої діяльності, їх взаємозв'язків та активної взаємодії.

У компонентній формулі Нової української школи провідне місце відводиться вчителям нової формації, які перебувають в авангарді суспільних та освітніх перетворень, успішних, умотивованих, компетентних, які є агентами сучасних змін. Нова місія педагога розглядається в контексті європейського професіоналізму із збереженням кращих ментальних українських характеристик, європейського виміру педагогічних якостей.

Переосмислення соціальної і професійної місії вчителя Нової української школи актуалізувало необхідність підготовки фахівців мистецьких дисциплін адаптованих до сучасних соціокультурних умов, здатних творчо працювати, приймаючи нестандартні рішення в ситуаціях ринкової конкуренції, уникаючи стереотипізації і шаблонів, засвоювати нові професійні ролі і функції, забезпечувати випереджувальність розвитку країни, реалізовувати освітні проекти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринку освітніх послуг тощо.

Задля якісної професійної підготовки вчителів мистецьких дисциплін працівниками науково-методичної лабораторії громадянської, історичної та мистецької освіти кафедри методики викладання і змісту освіти здійснюється проектування та моделювання освітнього процесу курсів підвищення кваліфікації із застосуванням сучасного інструментарію, зорієнтованого на самовдосконалення, самоорганізацію, співпрацю викладача й слухача шляхом участі в роботі науково-практичних конференцій, тренінгових, семінарських занять у форматі онлайн і офлайн на основі принципу модульного навчання.

Зокрема, відповідно вимог щодо викладання предметів мистецької освітньої галузі Державного стандарту початкової загальної освіти та Державного стандарту базової середньої освіти внесено зміни

до програм курсів підвищення кваліфікації вчителів. Акцент зроблено на проектуванні індивідуальної та персоніфікованої траєкторії професійного розвитку педагога. Так, з 2017 року, зміст курсів підвищення кваліфікації зазнав суттєвих трансформацій. Викладачами Шатайло Н.В., Дерябіною С.В., Резніченко Г.В. розроблено навчальні програми і методичне забезпечення фахових модулів курсів підвищення кваліфікації вчителів мистецьких дисциплін (15/ 30 годин у форматі онлайн, офлайн, без відриву від виробництва, корпоративні, дистанційні – 90 годин): «Технології розвитку художньо-образного мислення особистості», «Реалізація інтегративної стратегії навчання мистецтву», «Мистецько-педагогічний інструментарій розвитку ключових умінь особистості», «Цифрові технології навчання мистецьких дисциплін», «Інструменти проектування при вивченні мистецьких дисциплін за технологією змішаного навчання», «Сучасні педагогічні технології навчання мистецьких дисциплін», «Розвиваємо емоційний інтелект засобами мистецтва», «Дизайн освіти», «Інноваційні художньо-педагогічні технології», «Реалізація персоніфікованого підходу в умовах арт-простору», «Арт-педагогіка в роботі сучасного педагога», «Дизайн-мислення як інструмент створення інновацій», «Зміст шкільної мистецької освіти у викликах сьогодення», «Технологія змішаного навчання як інструмент для створення навчального контенту», «Етнодизайн та образотворчі технології», «Методичний концепт образотворення засобами живопису», «Художньо-прикладна графіка в сучасній художній освіті».

Оволодінню методологією вибору й механізмами реалізації інноваційних педагогічних технологій адекватних змісту та завданням предметів мистецької освітньої галузі сприяло включення викладачкою Резніченко Г.В. до навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації навчальних модулів: «Художня обробка паперу», «Художньо-композиційні особливості роботи з папером», «Методика художнього навчання за дидактичною проблемою: форма, простір, композиція, колір, прийоми та способи виразного зображення», «Методичні засади навчання виготовлення іграшки-мотанки», факультативному курсі «Графічні техніки як засоби образотворення» та видання практико-орієнтованих посібників «Іграшки-мотанки» та «Робота з папером».

Відповідно до роботи в умовах воєнного стану, кураторами груп курсів підвищення кваліфікації та викладачами здійснено адаптацію матеріалів навчальних модулів; переведення матеріалів викладача у зручний для користування формат; створення текстів і відправка підтримуючих повідомлень слухачам кожного навчального дня; створення реєстраційної та рефлексивної анкети в Гугл-формі; надання зворотного зв'язку/телефонних консультацій слухачам; створення простору для віртуального спілкування та завантаження практичних робіт слухачами (за бажанням і по можливості) із задієюм онлайн-дошки Padlet тощо.

На базі КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», співробітниками кафедри методики викладання і змісту освіти, зокрема працівниками науково-методичної лабораторії громадянської, історичної та мистецької освіти, забезпечується науково-методичний супровід інноваційного всеукраїнського проекту «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» через діяльність у складі робочої групи координаторів освітніх галузей НУШ в ОАНО; організацію онлайн-зустрічей з учителями-пілотниками НУШ, тренерами НУШ, авторами модельних навчальних програм та підручників мистецької освітньої галузі; створення мережових спільнот «Педагогів-пілотників Одещини», «Вчителів мистецьких дисциплін Одещини» (Телеграм-групи) задля інформування вчителів, щодо актуальних питань, можливості участі у заходах ОАНО, зокрема дискусійному просторі НУШ, взаємодії і обміну досвідом; підтримку вчителів-пілотників НУШ та планування подальшого супроводу вчителів, які викладають у 5-6-х класах НУШ; розробку презентаційних постерів дієвих практик педагогів пілотних закладів, тренерів НУШ, педагогів ЗЗСО Одещини:

- Крецу Н.С., вчителя мистецтва ЗЗСО І-ІІІ ступенів Великодальницький навчально-виховний комплекс «Школа-гімназія» Великодальницької сільської ради Одеського району Одеської області, мистецька освітня галузь;
- Полтавцевої Т.В., учителя мистецтва КЗ Роздільнянської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №2 Роздільнянської міської ради Одеської області, мистецька освітня галузь;
- Вересюк Г.М., вчителя мистецтва Таїровського ЗЗСО Таїровської селищної ради Одеського району Одеської області, мистецька освітня галузь.

З метою забезпечення науково-методичного супроводу реалізації освітньої реформи у закладах загальної середньої освіти Одеської області співробітниками науково-методичної лабораторії громадянської, історичної та мистецької освіти кафедри методики викладання і змісту освіти упродовж 2022/2023 навчального року у онлайн-форматі проведено 10 зустрічей в межах дискусійного

простору «Нова українська школа: рухаємось разом». До події долучилися учителі мистецтва Одещини, які навчають п'ятикласників Нової української школи у 2022/2023 н.р. та усі освітяни, котрі зацікавлені у взаємообміні корисними педагогічними напрацюваннями, ідеями, лайфхаками.

Реалізації заходу передувала об'ємна підготовча робота, в процесі якої координаторами освітніх галузей НУШ у співпраці з Левчишеною О.М., Шатайло Н.В. обговорювались особливості організації, формату проведення, часових рамок, здійснення комунікації, забезпечення зворотного зв'язку, змістового наповнення платформи усіх освітніх галузей та перспектив професійного розвитку для учасників дискусійного простору «НУШ: рухаємось разом». Також було розроблено дорожню карту дискусійного простору з графіком розподілу часу роботи відповідно маршрутів локацій освітніх галузей базової середньої освіти (мистецька освітня галузь); визначено перелік важливих позицій щодо проведення заходу задля врахування потреб освітян.

Здійснено системну науково-методичну роботу щодо змістового наповнення розроблених маршрутів руху учасників локації мистецької освітньої галузі, в яких розглянуто позитивний досвід реагування вчителів-пілотників, тренерів НУШ на основні виклики у процесі реалізації освітньої реформи через актуальну тематику:

Формувальне оцінювання: культура/цілі/критерії;

Формувальне оцінювання: офлайн/онлайн інструменти;

Індивідуальна освітня траєкторія поступу учня: дієві практики;

У фокусі уваги оцінювання: формувальне/поточне/підсумкове.

Формат дискусійного простору «НУШ: рухаємось разом» надав можливість педагогам поставити питання та знайти відповіді щодо освітнього процесу в НУШ; спілкуватися з однодумцями, отримати дієві професійні поради; долучитися до позитивного досвіду трансформації усталених освітніх практик відповідно до реалій сучасності; переосмислити власну роль учителя, як учителя Нової української школи.

Освітяни Одещини надали схвальні відгуки проведеному заходу у форматі дискусійного простору, причетність до якого дозволила відчути власну спроможність до трансформації професійної діяльності завдяки поширенню позитивного досвіду учителів-практиків пілотних закладів.

Задля здійснення науково-методичної підтримки учителів-предметників, які впроваджують Державний стандарт базової середньої освіти створено інтернет-ресурс «Дискусійний простір мистецької освітньої галузі». Дане онлайн-середовище містить блоки/теку довідкових матеріалів/ресурсів, що регулярно оновлюються, надаючи педагогам найактуальнішу інформацію відповідно до розділів:

- Мистецтво у Новій українській школі: ресурс і можливості;
- Модельна навчальна програма: навігатор педагога мистецтва;
- Трансформація оцінювання: цілі, критерії, культура;
- Трансформація оцінювання: онлайн/офлайн;
- Індивідуальна освітня траєкторія поступу учня: дієві практики;
- Рефлексія.

Інформацію про перебіг події висвітлено на сайті КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» в розділі «Новини» та сторінці Академії у Facebook.

Реалізуючи завдання мистецької освітньої галузі Нової української школи в початковій освіті, викладачі кафедри Дерябіна С.В. та Шатайло Н.В. в якості тренерів НУШ здійснювали навчання заступників директорів з НВР, вчителів мистецтва, які впроваджували у 1 класах Державний стандарт початкової освіти Нової української школи у 2018/2019 навчальному році. Навчання пройшло 357 учителів мистецтва, які викладають у початковій школі ЗЗСО області.

Зміст програми підвищення кваліфікації учителів мистецьких дисциплін щодо впровадження Державного стандарту початкової освіти реалізувався із застосуванням однієї з моделей змішаного навчання – «Rotation» (підмодель «перевернутий клас»). Навчальний процес здійснювався через поєднання форматів онлайн (індивідуальне електронне навчання) та офлайн (навчання з тренерами НУШ) з дистанційною підтримкою викладачів-тренерів та проходив у три етапи: самостійне вивчення матеріалу, аудиторне інтерактивне заняття, подальший супровід. Під час навчання використовувалися такі методи, як написання есе, моделювання уроку мистецтва, опис вправ, що реалізують змістові лінії мистецької освітньої галузі, проектування, здійснення рефлексії/аналізу власної навчальної діяльності.

Протягом жовтня-грудня 2021, серпня 2022 року тренерами ОАНО Дерябіною С.В., Шатайло Н.В., тренерами-вчителями мистецтва ЗЗСО Одещини Полтавцевою Т.В., Резнюк О.В., Шолудько О.М. здійснювалось навчання вчителів мистецької освітньої галузі, які викладатимуть у 5 класах Нової української школи в 2022/2023 навчальному році за темою: «Нова українська школа на засадах єдності

цінностей, змісту і форм». Загалом було охоплено більше 600 учителів мистецтва, які викладають у основній школі ЗЗСО області. Навчання вчителів організоване заочною формою навчання в режимі on-line. Зміст освітньої програми налічував шість модулів, які включають теоретичну та практичну складові, спрямовані на осмислення нових ролей та завдань сучасного педагога; формування та розвиток вміння створювати безпечне освітнє середовище; проектування освітній процес; опрацювання стратегій та інструментів формувального та підсумкового оцінювання; розвиток професійних компетентностей щодо ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій та застосування сучасних цифрових ресурсів навчання.

В межах реалізації векторів науково-методичного супроводу вчителів мистецьких дисциплін протягом 2018-2022 рр. викладачами Дерябіною С.В. та Шатайло Н.В. організовано і проведено низку різноманітних науково-методичних заходів, серед яких:

- обласний майстер-клас «Арт-простір» для тренерів по впровадженню концепції «Нова українська школа» в початковій ланці освіти в рамках обласного етапу всеукраїнського пілотного проекту «НУШ» (червень 2018 р.);
- обласний семінар «Конструювання змісту мистецької та технологічної освіти в умовах Нової української школи» (червень 2018 р.);
- майстер-клас «Візія соціальної компетентності» (червень 2018р.);
- тренінг «Арт-персоніфікований простір» для тренерів приватних закладів по впровадженню концепції «Нова українська школа» в початковій ланці освіти в рамках обласного етапу всеукраїнського пілотного проекту «НУШ» (червень 2018 р.);
- обласний семінар «Педагогічний інструментарій для розвитку ключових компетентностей особистості» з практикумом «Змішане навчання у арт-просторі: Чому? Як? Для чого?» (жовтень 2018 р.);
- практикум «Інструментарій інтегративних технологій у навчанні мистецтва» в межах Форуму креативних учителів «Сучасні педагогічні практики» (червень 2019 р.);
- I Регіональна мистецька (не)Конференція «Мистецько-освітній менеджмент: проблеми та шляхи розв'язання» (червень 2019 р.);
- семінар-вебінар «Простір освітніх мистецьких можливостей» для учителів мистецьких дисциплін (серпень 2019 р.);
- обласний семінар «Особливості застосування тетралогії технологій навчання у мистецтвознавчих дисциплінах» для учителів образотворчого мистецтва, музичного мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво» (жовтень 2019 р.);
- II Регіональна мистецька (не)Конференція «Діджиталізація мистецтва: вимоги часу», в якій взяли участь 60 науково-педагогічних та педагогічних працівників освіти, консультантів центрів професійного розвитку педагогів, здобувачів вищої освіти, аспірантів, магістрантів та вчителів мистецьких дисциплін Одещини, експертів (листопад 2021 р.);
- онлайн-зустріч/дискусія/консультація з вчителями мистецької освітньої галузі пілотних закладів освіти Одеської області, які працюють в 5-х класах у 2021-2022 н.р. щодо реалізації ідей Нової української школи в базовій середній школі (грудень 2021 р.);
- зустріч вчителів мистецьких дисциплін, які викладатимуть в 5-х класах у 2022-2023 н.р. з авторами підручника інтегрованого курсу «Мистецтво» для 5 класу закладів загальної середньої освіти видавництва «Астон» Г. Кізіловою та Л. Гринишиною (лютий 2022 р.).

В межах педагогічного партнерства на регіональному та міжобласному рівні викладачами Дерябіною С.В. та Шатайло Н.В. здійснювалась системна і цілеспрямована робота щодо забезпечення взаємодії і співпраці з громадськими організаціями та вчительськими спільнотами в напрямку реалізації завдань мистецької освітньої галузі в умовах реформування базової середньої освіти:

- тренінгові заняття з теми: «Арт-педагогічні технології в роботі сучасного педагога» для методистів дисциплін художньо-естетичного циклу РМК (ММК) та представників ОТГ у Хмельницькому обласному інституті післядипломної педагогічної освіти (червень 2017 р.); для вчителів образотворчого мистецтва та художньої культури Овідіопольського району на базі Мар'янівської ЗОШ І-ІІІ ступенів (лютий 2017р.); для учасників Літньої школи у с.Затока Білгород-Дністровського району (червень 2017 р.);
- проведення сесії «Арт-простір: не відтворювати, а творити» в локації «Простір дошкілля», сесії «Технологія змішаного навчання» в локації «Простір позашкілля», в якості експертів Першого Освітнього форуму «Новий освітній простір: погляд у майбутнє» (ГО «Центр розвитку освіти» у партнерстві з КЗВО «ОАНОООР», м. Чорноморськ, вересень 2019 р.);

- проведення експертної паралелі «Технології змішаного навчання як інструмент для створення навчального процесу» в якості експерта «Магістральної (не)конференції EdCamp Chornomors'k 2020» у форматі онлайн (ГО «Центр розвитку освіти» у партнерстві з КЗВО «ОАНОООР», м. Чорноморськ, вересень 2020 р.).

- проведення майстер-класу «Прокачуємо soft skills: критичність та креативність» в якості освітнього експерта Всеукраїнського педагогічного форуму «Якісна освіта – 30 кроків до стандарту нового покоління» (ГО «Центр розвитку освіти» у партнерстві з КЗВО «ОАНОООР» м. Чорноморськ, серпень 2021 р.).

З метою емпіричного вивчення ставлення учителів мистецтва до змін у початковій школі та готовності їх подальшого впровадження в рамках реалізації Концепції «Нова українська школа», відповідно до плану роботи КЗВО «Одеська академія неперервної освіти» у травні-червні 2019 року проведено моніторинг. В ході моніторингу здійснено аналіз отриманих даних анкетування понад трьохсот учителів мистецтва Одещини, що сприяло перегляду тематики і змісту курсів підвищення кваліфікації та планування і розробки заходів методичного характеру.

Усвідомленню необхідності формування в учнів системи компетентностей як цілісної єдиної основи світогляду у процесі провадження практичної діяльності, а також здатності до художньо-творчої самореалізації і культурного самовираження з метою реалізації мети мистецької освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти сприяє поширення творчого досвіду Резніченко Г.В., ст. викладача кафедри методики викладання і змісту освіти ОАНО, члена Національної спілки художників України, що знаходить своє відображення у виставковій діяльності:

- «Різдвяна виставка» «Коляда». ОООНСХУ. Текстиль, ляльки-мотанки, дерево, Одеса, 2021 р.
- Живописна композиція: «Квіти» // Олія, полотно, 70х60. Ізмаїльська організація Національної спілки художників України. Ізмаїльська картинна галерея. Міжнародна художня виставка «Емілія». Ізмаїл. 2021. Каталог виставки.

- Життєдайне дерево». Полотно, льон, вишивка, ляльки-мотанки. 45х80. Художня виставка «Декоративно-прикладне мистецтво Одеси – 2021». ОООНСХУ Каталог.

- «Мамина молитва». Лялька-мотанка, текстиль, вишивка. Н–70 см. Художня виставка «День художника України». Одеська обласна організація Національної спілки художників України. Одеса, виставкова зала: вул. Торгова, 2. 2021 р. Каталог.

- Естетизована онлайн-виставка творчих робіт Резніченко Г.В. в межах II регіональної (не) Конференції «Діджиталізація мистецтва: вимоги часу». КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради». 30 листопада 2021 р.

- Персональна виставка Резніченко Г.В. Живопис. Одеська обласна організація Національної спілки художників України.

- «Війна очима художників». Відеоролик до Дня захисників і захисниць (жовтень 2022 р.).

- Обласна художня виставка «XXXI річниця незалежності України». Композиція «Передзвін тривоги». Деревина, мотанки з текстилю, кераміка. 40х60; виставкова зала ОООНСХУ, вул. Торгова 2. (26 серпня 2022 р.).

- Міжнародний конкурс-виставка художньої творчості «Стежками Г.С.Сковороди – 300 років» м. Відень. Композиція «Глянь в сердечныя пещеры» (Ідея змісту 28 піснi Г.Сковороди); Лялька-мотанка; текстиль; В. – 18 см. (12 жовтня 2022 р.).

- Персональна, постійно діюча виставка Галини та Миколи Резніченко «Барви Буджакського краю». Живопис. «Арт-простір» КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради». м. Одеса, пл. Михайлівська, 17. Корпус 2. (2022 р.).

- Персональна виставка творів та науково-методичних праць художників-просвітителів М.Резніченко, І.Пастир, Г.Резніченко. Живопис, графіка, ДПМ. ОООНСХУ. Обласний центр естетичного виховання ім. Е. Федорової, м. Ізмаїл, проспект Незалежності, 19. (28 жовтня 2022 р.).

- Оформлення укріття Одеської академії неперервної освіти авторськими настінними розписами «Янгол України», «Голуби миру», «Прапор та герб України», «Воїни України». м. Одеса, пл. Михайлівська, 17. (вересень 2022 р.).

Актуальні проблеми шкільної мистецької та неперервної освіти висвітлюються співробітниками науково-методичної лабораторії громадянської, історичної та мистецької освіти на міжнародних та всеукраїнських науково-методичних заходах у низці публікацій [2; 3; 4; 7; 9; 11; 12; 13; 14].

Одним із векторів здійснення науково-методичного супроводу є фокусування уваги вчителів мистецької освітньої галузі на змістовому практико-орієнтованому наповненні мистецько-освітнього процесу, висвітленому у актуальних методичних рекомендаціях, практикумі, посібнику [5; 6; 8; 10; 15; 16].

Підсумовуючи викладене вище, варто зазначити, що створення необхідних організаційно-педагогічних умов та реалізація векторів супроводу вчителів мистецької освітньої галузі в умовах реформування базової середньої освіти забезпечує належний рівень якості мистецької освіти школярів, що є фундаментом для гармонійного розвитку особистості. Діяльність співробітників науково-методичної лабораторії громадянської, історичної та мистецької освіти щодо визначених векторів роботи потребує подальшого науково-методичного супроводу вчителів мистецької освітньої галузі, спрямованого на забезпечення державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України за №898 від 30.09.2020 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>

Дерябіна, С.В. (2019). Технологія змішаного навчання в умовах неперервної освіти педагогів. В.В. Ягоднікова (Ред.), *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку* (с. 115-117) Одеса: Букаєв Вадим Вікторович.

Дерябіна, С.В. (2022). Технологія гейміфікації в умовах неперервної освіти. В.В. Ягоднікова (Ред.), *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку* (с. 90-94) Одеса: Букаєв Вадим Вікторович.

Дерябіна, С.В., Резніченко Г.В. (2021) Розвиток професійно-практичної майстерності педагога мистецьких дисциплін. В.В. Ягоднікова (Ред.), *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку* (с. 99-102) Одеса: Букаєв Вадим Вікторович.

Дерябіна, С.В., Резніченко Г.В., Шатайло Н.В. (2021). *Методичні рекомендації щодо викладання предметів освітньої галузі «Мистецтво» у 2021/2022 навчальному році.* https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/746960/sitepage_285/files/metodichni_rekomendacii_schodo_vikladannya_predmetiv_osvitn_oi_galuzi_mistectvo_u_2021_2022_navchal_nomu_roci.pdf

Дерябіна, С.В., Шатайло Н.В. (2018). *Практикум використання арт-педагогічних технологій для педагогів по впровадженню концепції «Нова українська школа» в початковій освіті.* <https://drive.google.com/file/d/1F1RyDqwoj2D3VCQIBvRR-T0y6VOhrewF/view?usp=sharing>

Дерябіна С.В., Шатайло Н.В. (2020). Педагогічний інструментарій проєктування арт-персоніфікованого простору. *Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення* (с.385-387) Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки.

Дерябіна, С.В., Шатайло Н.В. (2020). *Практичні рекомендації щодо роботи учителів мистецьких дисциплін на період карантину* https://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/560545/sitepage_268/files/mistectvo_distacyne_navchannya_na_karantini.pdf

Дерябіна, С.В., Шатайло Н.В. (2020). Проєктування змішаного навчання в умовах неперервної освіти педагогів. В.В. Ягоднікова (Ред.), *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку* (с. 118-120) Одеса: Букаєв Вадим Вікторович.

Левчишена, О. М. (Ред.). (2023). *Нова українська школа на засадах єдності цінностей, змісту і форм. Мистецька освітня галузь. 5 клас: посібник.* КЗВО «Одес. академ. неперерв. освіти Одес. обл. ради». Одеса : Екологія. <https://oano.od.ua/uk/site/mistetska-osvitnya-galuz.html>

Резніченко, Г.В. (2019). Художньо-творча компетентність педагога образотворчого мистецтва Нової української школи. В.В. Ягоднікова (Ред.), *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку* (с. 176-179) Одеса: Букаєв Вадим Вікторович.

Шатайло, Н. В. (2022). Інтегративна стратегія навчання мистецтва: діджитал-формат. В.В. Ягоднікова (Ред.), *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку* (с. 222-225) Одеса: Букаєв Вадим Вікторович.

Шатайло, Н.В. (2017). *Особливості вивчення предметів художньо-естетичного циклу у 2017-2018 навчальному році.* http://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/560545/sitepage_39/files/19_shataylo.pdf

Шатайло, Н.В. (2018). *Особливості вивчення предметів освітньої галузі «Мистецтво» у 2018/2019 навчальному році.* http://static.klasnaocinka.com.ua/uploads/editor/9324/560545/sitepage_39/files/14_shataylo.pdf

Шатайло, Н.В. (2019). Інтеграція в мистецькій освіті як інструмент формування світогляду особистості. В.В. Ягоднікова (Ред.), *Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку* (с. 70-72) Одеса: Букаєв Вадим Вікторович.

Шатайло, Н. В. (2022) Формування умінь образотворення особистості: освітній інструментарій. В.В. Ягоднікова (Ред.), *Актуальні проблеми педагогічної науки в XXI столітті* (с. 67-71).